

l'era espai de
recursos
agroecològics

Memòria 2022

L'Associació L'Era, Espai de Recursos Agroecològics té 350 persones associades d'arreu de Catalunya. La majoria dels nostres projectes tenen marca pròpia i els donem a conèixer a través de la revista Agrocultura, el web associolera.org, el butlletí digital i les xarxes socials

Carolina Domínguez - presidenta

Jaume Brustenga Bort - secretari

Engràcia Valls – tresorera

agro**cultura**

l'era | **esfera**

l'era | **botiga**

esporus

l'era | **formació**

Sumari:

- Pàg. 3. Som associació
- Pàg. 4 Esfera
- Pàg. 7 Esporus
- Pàg. 11 Formació
- Pàg. 16 Agrocultura
- Pàg. 18 Altres activitats
- Pàg. 19 Els comptes clars
- Pàg. 20 Tertúlia a l'Era
- Pàg. 21 Altres activitats
- Pàg. 22 Els comptes clars

Som associació

A l'associació L'Era **volem canviar el món**. Ens hem proposat un repte tan aparentment inabastable com aquest. Ja no ens conformem a transformar les activitats agràries perquè estiguin en consonància amb els ritmes naturals de tots els éssers vius d'aquest planeta; ni a aturar la sagnia de la pèrdua de biodiversitat cultivada; tampoc ens consolem amb la millora de la fertilitat dels sòls, ni en tenim prou difonent coneixements que ens fan tocar de peus i de mans a terra.

Volem canviar el món! Volem contribuir, amb els nostres projectes, a **capgirar no tan sols la manera de fer i de viure, sinó també la manera de comprendre, de mirar i d'estar en el nostre territori**, amb la nostra gent, amb la població vegetal i animal que ens acompanya en aquest viatge.

**I TU, ENS HI
ACOMPANYES?**

l'era | esfera

L'Associació L'Era està compromesa en la **millora dels processos agronòmics** que contribueixin en la **mitigació del canvi climàtic**.

Ho volem fer des de la divulgació, però també des de la demostració i els assajos tècnics que concretin i aterrin les tècniques innovadores que aquí i arreu s'estan començant a implementar.

Hem de tenir la capacitat d'adaptar aquests maneigs a les condicions edafoclimàtiques del nostre país. Per fer-ho cal fer proves, avaluar, tenir números, comparatives i compartir i divulgar el coneixement generat.

Tota l'activitat de l'associació en aquest sentit, l'englobem sota el paraigües d'Esfera.

PROJECTES PER ANAR ENDAVANT

- Grup Operatiu Sòl Viu Extensius (GOSVE)
En col·laboració amb el Celler Cooperatiu de Salelles, l'Escola Agrària de Manresa, la Universitat de Barcelona, GeaOrgànica, Gemma Comelles i cinc pagesos professionals. En aquesta primera fase del grup operatiu, s'han visitat pagesos que estan fent proves de **sembra directa** en producció agrària ecològica i intentant **reduir el treball del sòl**. A partir d'aquesta informació s'han dissenyat una sèrie de proves pilot que, un cop dutes a terme, han de servir de referència perquè altres professionals s'animin a aplicar aquesta manera de treballar a les seves finques. També s'han descrit els punts crítics que implica l'aplicació d'aquestes noves tècniques.

- Horta sobre sòl viu. S'ha fet el seguiment de la primera campanya dels assajos a can Poc Oli d'horta sobre sòl viu. Els resultats ens han servit de punt de partida per a col·laborar en el projecte Horta sobre Sòl Viu a la Catalunya Interior del Centre Tecnològic Beta. Amb aquests assajos volem comprovar com l'**aportació massiva de material vegetal ric en lignina fa possible suprimir les llaurades** en horta millorant la fertilitat, la productivitat i contribuir a mitigar i adaptar-se al canvi climàtic.
- Regeneració de terres. A proposta de l'associació francesa La Vache Heureuse, hem iniciat un procés de **regeneració de terres de cultius extensius de secà degradades**. Una de les finques és a Pujalt, i l'altra a Vilanova i la Geltrú. Treballem amb cultius acompanyants, reducció de la llaurada, complements nutricionals per adaptar-se a les condicions de sequera, aportacions de trinxat de branca i altres.

AGROECOPYR

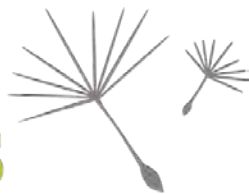
El projecte Agroecopyr posa en contacte finques agràries de banda i banda dels Pirineus per compartir coneixements i avenços tecnològics en agroecologia i en agricultura biològica de conservació (ABC). Aquest és el nou terme per a les pràctiques agràries ecològiques que inclouen tècniques de l'agricultura de conservació -la sembra directa, per exemple- però sense aplicar herbicides ni altres productes químics de síntesi.

Ja hi ha pagesos que estan fent pràctiques d'aquest estil i el projecte Agroecopyr vol posar-los en contacte i dinamitzar el traspàs de coneixement, no només a Catalunya, sinó també amb els veïns francesos. Per fer-ho possible, L'Era s'ha aliat amb l'entitat Arbre et Paysage 66. Moltes de les activitats previstes es duran a terme el 2023.

Agroecopyr compta amb el finançament de la Comunitat de Treball dels Pirineus.

esporus

Esporus és un projecte crucial de l'entitat. Ho és perquè a partir del reconeixement i de la conservació de la biodiversitat cultivada podrem recuperar la nostra **autonomia alimentària** i construir sistemes agraris que depenguin de la pagesia i la infraestructura pròpia del país.

Fa **més de 20 anys** que treballem prospectant territoris per reconèixer aquelles varietats agrícoles de cultius herbacis que estan en procés de pèrdua.

Recollim el material vegetal i també el coneixement que li és intrínsec: com es cultiva, com i quan es fa la collita, per a quins plats s'utilitza o quins altres usos té a part dels culinaris, i en quin àmbit geogràfic es conrea.

A partir d'aquesta recollida **multipliquem la varietat a camp** i l'entrem al catàleg del banc de llavors d'Esporus per no perdre'n la mena.

Sigues tu també una espora de biodiversitat!

- Ajuda'ns a conservar les varietats locals:
- Aconsegueix llavors a associaciolera.org o en alguna de les botigues on tenim els expositors
- Atreveix-te amb el planter
 - Cultiva varietats locals
 - Guarda't la llavor

- **Resembra i comparteix!**

FEM XARXA!

Les **més de 350 varietats locals** que conservem al banc de llavors d'Esporus necessiten adaptar-se a les **condicions canviants del nostre clima i de maneig agrícola**.

Per això totes elles es multipliquen a camp de manera esglaonada abans no caduqui la llavor.

La majoria d'elles es cultiven a la finca can Poc Oli de l'Escola Agrària de Manresa però, per evitar creuaments, algunes finques agràries o entitats ens ajuden en aquesta multiplicació de manera desinteressada.

Aquest any hem comptat amb l'ajuda de:

Manel Martínez (Pont de Vilomara)
Purificación Paredes (Castell de l'Areny)
Can Bofill (Molins de Rei)
INS Ramón Turró (Malgrat de Mar)
Marian Riera (Santa Maria de Merlès)
Molí de'n Vidal (Torrefeta)
Horts de Món St. Benet (St. Fruitós de Bages)
Jaume Mas (Castellgalí)
Hort del Mercat de la Vall d'Hebron (Barcelona)

ASSAIG DE 55 VARIETATS DE MONGETES DE MATA ALTA A CAN POC OLI

El 2022, Esporus ha tirat endavant un assaig de mongetes de mata alta de varietats locals en col·laboració amb la Funcació Miquel Agustí.

Totes elles es poden trobar al Catàleg de Varietats Locals d'Interès Agrari de la Generalitat de Catalunya.

Una de les característiques de les varietats locals és la seva **adaptació al territori** i, per tant, no totes les mongetes es varen comportar igual en les condicions de la finca de can Poc Oli de l'Escola Agrària de Manresa, on vam fer l'assaig. Entre altres qüestions vam avaluar la **producció de 16 mates de 55 varietats; en total 880 plantes.**

Algunes de les que vam provar:

la mongeta de Comet,
la de l'abundància,
la del ganxet,
la del metre,
la del Collsacabra
la piula
la perona
la rènega
l'avellaneta
la de la custòdia
l'or i plata

L'ANY D'ESPORUS EN XIFRES

Actualment tenim **348** varietats locals de cultius herbacis i s'han donat d'alta **5** noves varietats

Tenim un total de **224.7** quilos de llavors guardades en **1056** pots a 9°C i 40% HR

Hem realitzat un assaig varietal d'**alberginies** i un altre sobre **mongetes** de mata alta de tot Catalunya

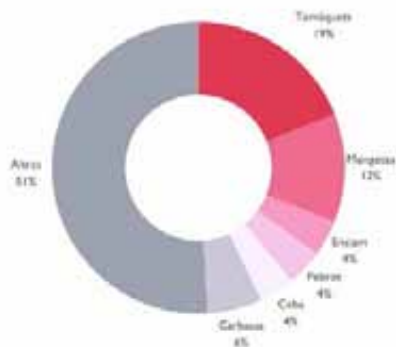
S'han organitzat **7** jornades de voluntariat comptant amb més de **35** persones voluntàries

Tenim una xarxa de **9** finques col·laboradores que ens han multiplicat llavor de **12** varietats

Hem redactat la guia sobre la col **Manresana** participat de jurat en el **Premis Eixarcolant**

Els cultius més presents al banc són de tomàquet, mongeta, enciam, pebrot, ceba i carbassa.

El **40%** de les nostres varietats són de la Catalunya central i la resta majoritàriament de territoris de parla catalana.

S'han entrevistat **3** pagesos que ens han aportat informació i llavors de **12** varietats locals.

Pots participar a Esporus anant a www.esporus.org, i inscrivint-te a l'apartat **PARTICIPA** t'enviarem convocatòries de totes les activitats que fem

l'era | formació

En un context com l'actual, on la crisi climàtica, les desigualtats socials i la incertesa econòmica es mesclen en el nostre dia a dia, **capacitar-nos per a l'autonomia i la sostenibilitat** en les nostres vides sembla un bon camí a seguir.

Reivindiquem la importància d'aquests espais d'aprenentatge que un dia eren presents en tallers, masos i boscos, en els oficis, i que avui costa trobar. Des de l'apicultura ecològica o l'elaboració de conserves, fins a la cuina solar o el disseny de plantacions naturalistes, tots aquests coneixements són importants per a **construir un futur de dignitat humana i de respecte per allò natural**.

Algunes dades:

- **18 cursos** organitzats per l'entitat:
 - 11** a Manresa, en col•laboració amb l'Escola Agrària de Manresa.
 - 7** a Castellar del Vallès, en col•laboració amb l'Institut Les Garberes.
- **247 hores** de formació en conjunt.
- **317 alumnes** que n'han gaudit.

Testimoni alumna de L'Era: "Jo n'estic molt contenta. M'agrada que feu formacions per mòduls, que siguin flexibles, en diferents espais... està molt bé."

ACOMPANYANT EN FORMACIÓ

L'associació L'Era col·labora amb altres entitats i institucions públiques oferint formació a mida, ja sigui sobre producció agrària ecològica, biodiversitat agrària, plantes bioindicadores o agricultura regenerativa.

Durant el 2023, la nostra experiència ens ha portat més enllà de Catalunya a Mallorca, Navarra, Saragossa i Madrid

8 Cursos i col·laboracions
amb vuit entitats diferents
d'arreu de Catalunya

7 Jornades tècniques del Pla Anual de
Transferència Tecnològica

2 comunicacions al Congrés de la
Societat Espanyola d'Agricultura
Ecològica

**Jornades Treball, Talent i
Tecnologia** en col·laboració amb el
Consell Comarcal del Bages i els
ajuntaments d'Aguilar de Segarra,
Castellnou de Bages i Sant Mateu de Bages.

- 13 entitats del sector involucrades
- 66 assistents en conjunt.

En l'àmbit geogràfic més proper, destaquem la **col·laboració amb el Consell Comarcal del Bages** en l'organització de tres jornades dedicades a les noves tecnologies al servei de la pagesia, en el marc del seu programa formatiu Treball, Talent i Tecnologia. Es van fer demostracions de funcionament de maquinària per a la gestió més precisa de les arvenses, la sembra directa i el manteniment de l'estructura del sòl. També es va organitzar una presentació i taula rodona sobre relleu agrari i una sessió sobre eines digitals aplicables en ramaderia.

“Gràcies per aquesta iniciativa que aporta una visió més clara de la realitat que tenim al món agrícola, pels que vulguin fer un canvi de vida cap a pagès.”

TREBALLANT PER A LA REINSERCIÓ SOCIOLABORAL

Els horts poden ser un bon recurs terapèutic. En aquest sentit, la nostra associació està col·laborant amb la Fundació Egueiro en el seu centre de desintoxicació i reinserció sociolaboral de Torreblanca.

L'activitat forma part del seu programa, tant des del punt de vista terapèutic -rutines, ordre, planificació...- com des del punt de vista laboral, perquè les persones usuàries aprenen noves competències: gestió, planificació i venda al mercat.

VÍDEOS DE SUPORT DIDÀCTIC

Durant el 2022 hem coordinat i elaborat **material didàctic** per al curs a distància d'horta en producció ecològica que ofereix el Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural. A més dels continguts teòrics, hem col·laborat en l'elaboració de més de 20 vídeos breus que els complementen, amb testimonis i exemples que ajuden a aterrar els coneixements.

TALLERS D'AGRICULTURA I ENERGIES RENOVABLES PER A LES ESCOLES

Durant el 2022 hem pogut impartir **tallers divulgatius** a diferents instituts de la comarca del Bages. Aquestes formacions són puntuals i aproximen l'alumnat a les energies renovables de manera molt pràctica i també ofereixen un coneixement vivencial del sòl com a organisme viu.

A més, l'associació també s'ocupa de gestionar el **monitoratge dels itineraris de la finca can Poc Oli** de l'Escola Agrària de Manresa. Es tracta de dos recorreguts que, a través de tòtems interactius, mostren les bases de la producció agrària ecològica i de les energies renovables.

Les dades:

11 tallers
3 itineraris
6 instituts
231 alumnes

EL VINCLE AMB L'ESCOLA AGRÀRIA DE MANRESA

L'Associació L'Era va néixer a redós de l'Escola Agrària de Manresa i hi manté una relació especial que es concreta amb la col·laboració mútua en projectes, formacions i activitats. A més, el conveni signat amb el Departament d'Alimentació, Acció Climàtica i Agenda Rural permet a mantenir una seu social a les dependències d'aquest centre educatiu.

Anualment, col·laborem amb l'Escola amb la **docència d'unitats formatives dels cicles formatius** que imparteix. Pel que fa a la formació contínua, aportem idees i coordinem **cursos i jornades** incloses en el marc del Pla Anual de Transferència Tecnològica.

L'estiu del 2022 hem tingut el privilegi de col·laborar amb l'Escola Agrària de Manresa en l'organització del curs internacional 'Insums controvertits en producció ecològica', en el marc del projecte Organic Plus, del programa europeu Horizon 2020. En total han estat set sessions en línia amb ponències de les entitats participants de diferents països. La part teòrica s'ha completat amb dues matinals de visites dedicades a difondre els resultats més interessants d'aquest projecte. Es van tractar les alternatives al coure, als olis minerals, al sofre, als fertilitzants i a la torba, entre altres. Hi van participar més de 300 persones.

agrocultura

La revista Agrocultura és el **mitjà de comunicació** de l'associació L'Era per difondre continguts relacionats amb la producció agrària ecològica, l'agroecologia i altres formes de portar les finques de la manera més respectuosa possible.

Reportatges, articles tècnics, opinió, novetats... tot sota una perspectiva rigorosa i d'anàlisi.

Agrocultura es pot consultar en suport paper a través de subscripció i també en suport digital a la plataforma iquiosc.cat de l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català.

El consell de redacció és l'òrgan intern que proposa i valida continguts. Està format per persones voluntàries relacionades amb el sector.

- Agrocultura es pot comprar en format paper a **botiga.associaciolera.org**
- En format digital a **iquiosc.cat/agrocultura**
- El seu web és **www.agrocultura.org** i s'hi poden consultar molts dels articles publicats

“La tècnica de la inundació és la més efectiva, però només es pot utilitzar en moments puntuals i no a tot arreu.” Reportatge El control del talpó en fructicultura ecològica. Núm. 90.

“Constituïm una xarxa vital, més que no pas una dispersió de vides aïllades.” Ton Armengol. Núm. 89.

“Ha arribat el moment que Catalunya tingui una actitud valenta i proactiva i faci un pas endavant en recerca en PAE.” F. Xavier Sans Serra. Núm. 88.

AGROcultura EN DADES

- Periodicitat **trimestral**
- **40** pàgines a color
- **1.500** exemplars de tirada
- **90** números publicats
- **Més de 1.000** exemplars tramesos per correu postal a persones subscriptores, sòcies i/o col·laboradores i a entitats afins.
- **718** subscriptors

I en català!

LA COMUNALITAT DE MANRESA

La Comunalitat Urbana de Manresa és un **servei de formació i d'acompanyament** per a la dinamització i l'enfortiment del teixit econòmic local, social i comunitari existent a la ciutat. Sorgeix i es finança de la Direcció General d'Economia Social i Solidària, el Tercer Sector i les Cooperatives.

El projecte busca promoure la **cohesió, trencar amb l'aïllament social i reconstruir vincles** per tal de construir una societat resilient a les crisis presents i futures.

L'Era és l'encarregada de la **línia agroecològica del projecte**. Després d'una etapa de diagnosi de les iniciatives comunitàries (grups de consum conscient, horts socials i comunitaris, associacions agroecològiques, xarxes d'intercanvi, etc.) s'ha encarat cap a tres objectius: crear una xarxa de suport mutu entre horts socials i comunitaris de la ciutat, per a resoldre conjuntament els problemes i compartir eines i coneixements; afavorir la recuperació dels cultius de secà (oliveres, ametllers i vinya) en les zones periurbanes de forma comunitària; i potenciar els grups o cooperatives de consum agroecològic i responsable (com La Guixa, el Rostoll Verd, el Punt d'Intercanvi o el SuperCoop), així com millorar-ne la intercooperació.

Continuarem organitzant i dinamitzant activitats relacionades amb la Comunalitat de Manresa durant el 2023, però durant el 2022 ja n'hem dut a terme:

- Diagnosi de l'estat i les necessitats de les economies comunitàries de Manresa en la línia agroecològica.
- Creació de la Xarxa d'horts socials i comunitaris de Manresa, formada per 7 horts de la ciutat.
- Visita als horts de la Culla.
- Visita al projecte 'Activa't a l'hort' de Càritas.
- Jornada comunitària per aconseguir fems ecològics.
- Jornada comunitària per aconseguir compost del Consorci del Bages per a la Gestió de Residus.

A Manresa, la Comunalitat Urbana és impulsada per les cooperatives L'Arada, Sudergintza, Sender Vius i La Clara Comunicació, i per l'associació L'Era.

TERTÚLIA A L'ERA

Després d'una aturada forçada per la pandèmia de la covid, el setembre del 2022 hem reprès la Tertúlia a L'Era, un **espai mensual de trobada** on parlem de manera distesa d'un tema relacionat amb l'agroecologia.

En aquesta nova temporada de tertúlies, ens hem aliat amb la Fundació Parc de la Séquia per organitzar-les de manera conjunta. De resultes d'aquesta col·laboració, la nova ubicació d'aquesta activitat és la Casa de la Culla, una masia històrica de Manresa.

Una altra novetat és que hem incorporat el **visionat d'un vídeo o una xerrada prèvia** per part d'una persona experta en el tema que es tracta.

Aquest any, **els temes de què hem parlat** han estat:

- Aconseguir un sòl viu per a l'hort
- Preparar el compost
- Com arribar al 12% de matèria orgànica
- La cria de gallines a escala domèstica
- Cada tercer dimecres de mes, de 7 a 9 de la tarda, a la Casa de la Culla de Manresa.

ALTRES ACTIVITATS QUE HEM FET

Participació al Mercat del Ram de Vic i a d'altres fires de caire agrari o ambiental de Catalunya.

Visita als horts de la Casa de la Culla i difusió mediàtica.

Participació en el grup motor del Pla d'Acció per a la Producció Agrària Ecològica i participació en el II Congrés Català.

Ponències de Neus Vinyals, tècnica assessora de L'Era, al Congrés de la Societat Espanyola d'Agricultura Ecològica.

Premi Séquia 2022, atorgat per la Fundació Universitària del Bages i la Fundació Aigües de Manresa – Junta de la Séquia.

Portes obertes de can Poc Oli en el marc de la Festa Major de Manresa.

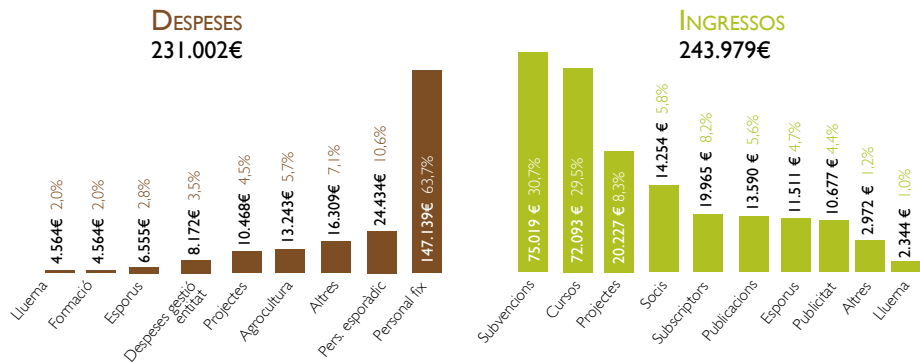

Taller d'empelt de gla dolça amb Balanotrees.

Organització conjunta de triturat de residus vegetals, en col·laboració amb Terra Viva

Els comptes clars

Les quotes de persones associades, les subscripcions, les ventes de sobrets de llavors, publicacions i altres materials a la botigueta ens ajuden a finançar les activitats. Així i tot, continuem necessitant de finançament públic i privat. Aquestes són les institucions que ens han finançat part dels projectes del 2022.

També agraïm al Departament d'Alimentació, Acció Climàtica i Agenda Rural el conveni que ens permet utilitzar la infraestructura de l'Escola Agrària de Manresa.

**Generalitat
de Catalunya**

Av. Università, 4-6
(Edifici FUB)
08242 Manresa
info@associaciolera.org
www.associaciolera.org
f @ @associaciolera
Tel. 938 787 035

l'era

